

**GELENEKSEL TÜRK EBRU SANATININ UYGULAMA TEKNİKLERİ AÇISINDAN
FARKLI YÜZEY VE BİÇİMLER OLARAK NESNELERE SANATÇILARIN
ÖRNEKLERİ**

EXAMPLES OF ARTISTS TO OBJECTS AS DIFFERENT SURFACES AND FORMS IN
TERMS OF APPLICATION TECHNIQUES OF TRADITIONAL TURKISH EBRU ART

Öğretmen Tahsin BOZDAĞ

MEB, Malatya, tbozdag99@gmail.com, Orcid: 0000-0001-7412-9323

Öğretmen İbrahim KAYA

MEB, Malatya, kayabeyturk@gmail.com, Orcid: 0000-0002-7113-6808

ÖZET

Kâğıt süsleme sanatlarımızın en değerlilerinden biri olan ebrunun ilk kez ne zaman yapıldığına dair kesin bir bilgi yoktur. Ebru, yoğunluğu artırılmış olan suyun üzerine boyalar ve çeşitli materyaller ile şekil verilen ve bu desenlerin kâğıt üzerine alınması işlemidir. İnsanların zamansal süreçteki değişim gösteren ihtiyaçları, teknolojinin sanatsal ve bilimsel çalışmalarda sağladığı kolaylıklar ebru sanatının yapımında farklı yöntem ve alternatifler ebru sanatının uygulanmasında çeşitlilik göstermektedir.

Bu da ebrunun sadece kâğıt süsleme sanatı olarak kalmayıp farklı sanat dalları ile bir arada yorumlanması ve sanat severlerin beğenisine sunulması bununla birlikte materyaller üzerinde denenmesine zemin hazırlamıştır. Dekoratif ürünlerde de kendini gösteren ebru hobi amaçlı açılan kurslar yanında, sanatsal çalışmalarda, akademik birimlerde ve hemen hemen her alanda varlığını sürdüren kullanım alanı çeşitlilik sunan essiz bir sanat alanı olarak ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada ebru sanatı hakkında genel bilgi, yapım aşaması ile çeşitleri hakkında bilgi ve örnekler aynı zamanda çalışmanın amacı olan ebrunun dekoratif amaçlı kullanım alanları ile ilgili bilgi ve çalışma yapan sanatçılardan örnekler bulunmaktadır. Unutulmaya yüz tutmuş sanatlarımızdan ebru sanatının dekoratif ürünlerle birleşerek yeni soluklar kazanması, ebru sanatını farklı kullanım alanları ile tanıtabilmek olanağı sağlamıştır. Bu sanatımızla ilgilenen

kişilere kaynak teşkil etmesi ve ebru sanatını bilimsel bir bakış açısıyla incelemek amacıyla bu çalışma hazırlanmıştır.

Anahtar Kelime: Ebru, Objeye, Yüzey.

ABSTRACT

There is no definite information about when marbling, one of the most valuable of our paper decoration Arts, was first made. Marbling is the process of taking these patterns on paper, which are shaped by paints and various materials on water whose density is increased. The changing needs of people in the temporal process, the amenities provided by technology in artistic and scientific studies different methods and alternatives in the production of marbling art vary in the application of marbling art. This, in turn, laid the groundwork for marbling to be tried on materials, not only as an art of paper decoration, but also as a combination of interpretation with different branches of art and presentation to the taste of art lovers. Besides the courses opened for hobby purposes, ebru, which also manifests itself in decorative products, stands out as a unique art space that offers diversity in artistic studies, academic units and almost every field. In this study, there is general information about the art of marbling, information about the stage of construction and its types and examples, as well as information about the areas of use of marbling for decorative purposes, which is the purpose of the study, and examples from artists who work. Marbling art, one of our forgotten Arts, has gained new breath by combining with decorative products, and has provided the opportunity to introduce marbling art with different uses. This work has been prepared in order to serve as a source for people interested in our art and to examine the art of marbling from a scientific point of view.

Keywords: Marbling, Object, Surface.

1. EBRUNUN TARİHSEL SÜRECİ

Ebru sanatının nerede ve ne zaman başladığı henüz kesin olarak bilinmemektedir. Ebru tarihçileri ittifakla bu sanatın kökenlerinin Orta Asya olduğunu söylerler. Ebru sanatının antik çağlardan beri beğeni gördüğünü ifade ediyor. Mısır'da bulunan M.Ö. 1365 tarihli cam şişelerde taraklı ve gel-git ebrularını andıran desenlere rastlandığını. Çin'de Sung Hanedanlığı zamanından kalma (960-1279) bazı çömleklerde battal ebrularının benzeri görüntülere rastlandığını ifade ediyor.

X.-XII. YY' da Japonya'daki bazı ressamaların eserlerini incelediğimizde, eserlerdeki görüntülerin ebru sanatına çok benzediğini fark ediyoruz. Yine bu noktada Barutçugil; Sumi ressamalarının fırçalarını temizlemek için batırdıkları suyun yüzünde biriken boyaların başka bir kâğıda alınarak bulunduğu tahmin edilen "Suminagaşi" (Suminagashi) tekniğinin varlığından bahseder. Metot olarak ebrulama yöntemine çok benzemekte olduğunu bu sanatın günümüzde halen yaşadığını, bili-nen en eski Suminagaşi örneğinin "Sanjuroku-nin Shu" adlı dökümanın iki sayfasında olduğunu ve 1112 yılına ait olduğunu ifade etmektedir. Ancak birçok otorite Suminagaşi tekniğinin Çin'de geliştirildiğini savunur. T'ang Hanedanlığı (618-907) döneminden kalma Suminagaşi desenli çömlekler bulunmuştur. Barutçugil'in de ifade ettiği bu çömlekler aynı yöntemle yapılmamış olabilir. Ebrunun Uzak Doğu'daki bu ilk örnekleri ile daha sonra Türkler, İranlılar ve giderek Batılılar tarafından geliştirilen biçimlerinin arasında bir ilişki olup olmadığı bilinmiyor. Ancak bugün yapılan tarzdeki ebruların XIII. yüzyılda Türkistan'da, Semerkant'ta ve XIV. yüzyılda İran'ın doğusundaki Herat yöresinde ve Tebriz'de yapıldığına ilişkin bazı belgeler bulunmaktadır. Şemseddin Sami Kamus-ı Türki adlı eserinde ebrunun kaynağını XV. Yüzyılda Türkistan'da Çağatay devri olarak göstermiştir. XV. Yüzyıldan önce var olduğunu tahmin ettiğimiz ebru sanatı da aynen kâğıt gibi İpek Yolu ve diğer ticaret yollarını kullanarak doğudan batıya yayılmıştır.

Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu'nun bu tür dekoratif kâğıtları yaygın olarak kullandığını ve bunların siyasî ve idarî hayatta önemli bir yere sahip olduğunu biliyoruz. Osmanlı İmparatorluğu'nda ebrunun önemli bir yer tuttuğunu el yazması eserlerin cilt kısımlarında fark ediyoruz. Her ne kadar çok eski tarihli kitapların cilt kapaklarının içlerinde yan kâğıdı olarak kullanılmışsa da bunlar cildin, kitabın yazım tarihinden daha sonraki bir tarihte onarılması sırasında yapıştirilmiş olabileceğinden, o kitapta kullanılan ebrunun yapım tarihi konusunda bir fikir vermez.

Bir ebrunun yapım tarihinin kesin olarak söylene bilmesi için ancak ebru üzerine tarih atılarak yazı yazılmış olması delil olarak kabul edilmektedir. Bugün, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde bu tarz eserlerin binlerce örneğini görmek mümkündür. Tarihlenebilen en eski ebrular, Topkapı Sarayı'nda bulunan Arifi'nin 1539 tarihli 'Guy-ı Çevgan' eserindeki ebrular, Her atlı Mir Ali'nin İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan 1539 tarihli iki kıtasının bulunduğu ebrular, Uğur derman Koleksiyonunda bulunan Maliki Deylemi'ye ait bir kıta'nın yazıldığı 1554 tarihli ebrulardır⁹. Bu güzel örneklerden birini de Fuzuli'nin eserlerinde görmekteyiz, Fuzuli'nin 'Hadikat-üs Süeda'(Mutluluk bahçesi)adlı eserinin bir kopyasında

kullanılmış olan ebruların bunlardan biri olduğunu, ilk üç ebrunun yaparı bilinmemesine karşılık 'Hadikat-üs Süeda'nın baş sayfasında 'Hadikat-üs Süeda' yazıldıktan sonra kırmızı mürekkeple 'Ma şebek Mehmet Ebrisi' ibaresinin eklenmiş olduğunu belirtir. Ayrıca, " kitabın sayfaları arasında üç adet de hafif ebru kullanılmıştır" bilgisini paylaşmaktadır.

Osmanlılar döneminde ebruya çok değer verilmiştir. Bu dönemde birçok ebru ustası yetişmiştir. Bu ustaların eserleri zengin sarayların duvarlarını süslemiş yahut bir sultandan, paşadan, soyludan bir diğerine hediye olarak gönderilmiştir. Ebru, 1600-1700 yılları arasında en parlak dönemini yaşamıştır. Bunda en büyük etkenlerden biri, ebruyu Türkler aracılığı ile tanıyan ve ona Türk Kâğıdı, Türk mermer kâğıdı adlarını veren Avrupalıların istekleri olmuştur. O dönemde Batı'ya pek çok ebru örneği ve birçok krala da hatıra defteri gönderilmiştir. O yıllarda, ciltçiliğin ve süslemenin de rağbet görmesi ebrunun da gelişmesine destek olmuştur¹¹. Ebru sanatının devletin resmi evraklarında bu kadar değer görmesini zamanla ebru ustalarının yaptığı bu çok güzel pastel ve açık renkli desenli kâğıtlar devlet belgelerinde ve resmi yazışmalarda zemin olarak kullanılmaya başlanmıştır¹². Buradaki başlıca amaç estetik değerlerin yanı sıra tahrifat girişimini engellemeyi amaçlamaktadır ki, bugün çek, senet ve kâğıt paralar üzerindeki karmaşık desenlerin mantığına dayanmaktadır şeklinde ifade etmektedir. Bu arada yaygın olarak kullanılan aherli kâğıt sahtekârlığa uygun olduğu gerekçesiyle Osmanlı kanunlarına göre yasaklanmıştı. Ahersiz ebrulu kâğıt, üzerinde daha sonra yapılacak herhangi bir değişiklik fondaki ebru desenini bozacağı için daha güvenli bir ortam sunuyordu.

Bu ebru desenleri, tasarımlarının ve boya reçetelerinin nasıl yapıldığına dair bilgiler, belirli ve az sayıda ustalar tarafından bilindiği için böyle kâğıtlar ek bir tedbir oluşturuyordu. Barutçugilin verdiği bu bilgidен de anlıyoruz ki ebru sadece bir sanat olarak kalmamış resmi bir görev ihtiva etmiştir tarihte. Ebru sanatındaki bu parlak yükseliş Avrupa'ya da uzanmış bunu da Mehmet Ali Kâğıtçı, Türk kâğıt yapımı tarihini anlatırken şöyle yazıyor: "Avrupa'da artistik ifade tarzı resim ve heykel olur iken, doğuda bunun eşdeğeri süsleme ve el yazması olarak ortaya çıkmaktadır. Süsleme, özellikle el yazmalarının süslemesi nedeni ile doğal olarak gelişmiştir¹³." Van Albert Haemmerle, "Buntpapier" adlı eserinde "Arapça yazı sanki büyük ustaları yetiştirmek için var olmuştur. Harfler ve lisan bilinmese de göz için bir zevk kaynağıdır" demektedir. Gerçekten de bu ihtişamlı yazı sanatı İslâm sanatlarının sultanıdır. Hatları süslemek için ebrulu kâğıtlar; zemin, pervaz veya cetvel (genellikle 8 mm kalınlığında iç pervaz) olarak yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Ayrıca şablon lama tekniği veya Arap zamkı kullanarak aynı kâğıt üzerine birden fazla ebru almak suretiyle Akkâse (zemini akseden) hat şaheserleri verilmiştir diye ifade ediyor. Avrupa'ya ebru kâğıdı Doğu'dan intikal etmiştir. XV

yüzyılda İtalya'ya giden Türk Mücellitleri, kendi tarz cilt sanatlarını yaymışlardır¹⁴. Bu arada kâğıt ebrulamasını da öğreterek, ebruculuğu Avrupa'da moda haline getirmişlerdir. Ebru sanatındaki bu gelişme cumhuriyet döneminde ise bu kadar parlak olmamıştır der. Matbaanın icadı, baskı kitapların ortaya çıkması, bu sanatların azalmasına neden olmuştur şeklinde ifade eder.

Bu dönemden sonra da Osmanlı tekkelerinden “Özbekler Tekkesi” bu sanatın bize ulaşmasında büyük rol oynamıştır. Kurtuluş savaşı sırasında Kuvay-i Milliye vazifesi gören tekke, içinde birçok sanatın ve zanaatın öğretildiği, uygulandığı bir okul görevi görmüştür. Bu dönemde tekke önemli bir ebru okulu haline gelmiş birçok değerli ebru ustası bu dönemde yetişmiştir.

2. FARKLI YÜZEY VE MATERYALLERDE EBRUNUN KULLANIMI

Ebru, son dönemlerde yeni bir kimlik kazanmış, klasik ve modern anlayış taşıyabilen geleneksel sanatlarımızdandır. Suyun üzerinde renklerin birbirine olan müdahalesi engellenerek yapılan, büyük bir ustalık isteyen bu sanatımız geçmişten günümüze geçirdiği evrelerle bizleri şaşırtmaktadır. Yapım aşamasındaki güçlükler, yapılan ebrunun tekrarının olmaması ve cazibesi bu sanatı farklı kılmaktadır. Ebru sanatı, tarihsel gelişimine bakıldığında geleneksel çalışmalardan ibaret ve kullanım alanları açısından da dar bir alana hitap etmekteydi.

Ebruda yenilikleri ilk olarak; Necmeddin Efendi'nin çiçekli ebruyu icat ederek başlattığı bu yenilikler zinciri Mustafa Düzgünman'ın papatya ebrusunu bulmasıyla sürmüştür. Bu arada Nedim Sönmez, ebruda resim yapmayı başarmıştır¹⁷. Ebru sanatında klasik tarzdaki battal, gelgit, taraklı gibi çalışmalar ve çiçekli ebru çalışmalarının başlaması ile farklılıklar başlamış ve devam etmiştir. Fakat ebru sanatçısı yeni tarzlar yakalarken özünü de korumaya çalışmıştır.

Türk tezyini sanatlarında bitki kaynaklı motifler ağırlık kazanır. Ebru, eğer dekoratif olarak kullanılacaksa çiçeğin kendi görünüşü ve stilize edilmiş şekli yapılır. Mesela, stilize bir “Hatayı” motifi ebruda uygulanırken stilize edilmiş ve “Hatip” ebrusu dediğimiz bir tarz ortaya çıkmıştır¹⁸. Geçmişte kullanım alanları; en geniş olarak ciltçiliğin temel malzemesi olmuştur. Çargûşe denilen ciltlerden başka diğer ciltlerin yapımında yan kağıdı olarak kullanım alanı bulmuştur. Murakkalarda yazı pervazı olarak kullanılmıştır. Ferman muhaffazarı olan ve kubur tabir edilen kutuların süslenmesinde de kullanılmıştır¹⁸. Geçmişteki kullanım alanları ile ebru, ciltçilikte ve birbiriyle bağlantılı olan tezhip ve hüsn-ü hat sanatlarında boy göstermiştir. Kağıt sayfalarındaki ebru sanatı, son yüzyılda değişime başlamıştır. Ebrunun kullanım alanları,

geçmişten günümüze geçirdiği süreç, ebruya olan ilgiyi artırmıştır. Teknolojinin karşımıza her an yeni gelişmelerle çıktığı, insanların olağan tempolarının esiri olduğu günümüzde, hobi geniş bir yer tutmaktadır. İşte bu gelişim, ebru ile ilgili ticari bir piyasa da oluşturmuştur. Ebru artık sadece kendi etrafında dönen bir sanat dalı olmaktan çıkıp, uluslararası platformda bile kendinden söz ettiren bir kimlik kazanmıştır. Bu bağlamda ABD Başkanı Rousvelt'in yılbaşlarında özel dostlarına gönderdiği tebrikler için ebruyu seçmiş olması ilginçtir¹⁹. Ebru sanatı, dekoratif ürünlerde birçok değişik alanda kullanılmaktadır. Ebrulu resimlerle başlayan değişim soyut çalışmalar, giyim ve ev aksesuarları, mutfak eşyaları, hediyelik eşyalar üzerinde kendini göstermektedir.

3. SANATCI UYGULAMALARI

Geleneksel ebru sanatının tarihçesi ve bu sanatı günümüze getiren ustalar yapmış oldukları eserler ile ebru sanatını gelecek kuşaklara tarihsel ve kültürel miras açısından ele alınmıştır. Geleneksel ebrularda yedi adet örnek Hikmet BARUTÇUGİL'e, altı örnek Sadrettin ÖZÇİMİ'ye, dört adet örnek Feridun ÖZGÖREN'e, üç örnek Ahmet Saim ARITAN'a, bir adet örnek ise Mustafa DÜZGÜNMAN'a ait eser örneklem olarak ele alınmıştır. Farklı zemin ve materyallerden oluşan ürünlere zemin oluşturan yirmi üç adet ebru örneği çalışma kapsamında incelenmiştir. Bu tarz çalışmaların on sekiz adedinin yapım aşamalarında geleneksel ebru teknik ve malzemelerinin kullanıldığı yüzeylerde geleneksel ebru boya kullanımı başarı sağlanmıştır. Bunlar saf su, kitre, öd, toprak boya ve atkılından yapılan fırçalardır. Bu çalışmalar geleneksel usullere bağlı fakat görünümde modern bir kimliğe sahiptir. Ahmet SARAL' a ait örneklerden üç tanesi sanatçının terimiyle "creative marbling" denilen yaratıcı ebru tekniği ile, yedi tanesi "zeminsiz ebru üzerine fırça tekniği" ile, yedi örnek ise "şablonlu resim tekniği" ile, bir örnek de çiçekli ebru tekniğiyle yapılmıştır. Bu bölümde yer alan beş örnek Tahsin BOZDAĞ a aittir. Bozdağ seramik yüzeylere geleneksel ebru tekniğiyle çiçekli ebrular yapmış ve bu objeleri fırınlama işlemi gerçekleştirerek yüzeylerde kalıcılığını sağlamıştır. Günümüz çiçekli ebrularına örnek olarak gösterebileceğimiz çalışmalar geleneksel ebru boya ile yapılmıştır.

Ahşapta kullanılan ebrulara ait on dört örnekten yedi tanesi Muğla Üniversitesi Mobilya Dekorasyon Bölümüne, yedi tanesi ise Hikmet BARUTÇUGİL'in çalışmalarında görmekteyiz. Örnekler dikdörtgen formdadır. 25 cm ile 200 cm arasında boyutlara sahip olan çalışmalar, kırmızı, mavi, sarı ve yeşil renkleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Uygulanan ana teknikler,

battal ve serbest ebru tekniğidir. Ahşap üzerine ebru çalışmasında on iki örnekte boya olarak hazır ebru boyası, iki örnekte toprak boya kullanılmıştır. Cam üzerine yapılan ebru çalışmalarına verebileceğimiz iki örnek Hikmet BARUTCUGİL'e aittir. Objeler yuvarlak formdadır. Beyaz ve kırmızı tonlarının hakim olduğu objelerde gel-git ebru tekniği uygulanmıştır. Ciltçilikte kullanılan ebruya iki örnek gösterebiliriz. Hikmet BARUTCUGİL'e ait örnekler dikdörtgen formdadır. Çalışmalarda kırmızı ve taba renkleri hâkimdir. Battal, çiçekli ve şal ebru tekniği kullanılmıştır. Boya olarak toprak boya kullanılmıştır. Seramik üzerine yapılan ebrular, Tahsin Bozdağ'a aittir ve a örnekte sunulmuştur. Çalışmaların geneli dikdörtgen ve yuvarlak formdadır. Boyutları 35cm ile 150 cm arasındaki seramik üzerindeki ebru çalışmalarında mavi, kahverengi, kırmızı ve sarı renkleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Battal ebru tekniği ile yapılan çalışmalarda geleneksel ebru boyası kullanılmıştır. Ebrunun tekstilde kullanımında yedi örnek bulunmaktadır. Hikmet BARUTCUGİL'e, iki örnek ise Gözde UZUNCE aittir. Çalışmalarda yeşil, sarı, pembe, mavi ve kırmızı renkleri hakimdir. Uygulanan ana teknikler serbest ebru tekniği, şal, çiçekli ve bülbül yuvası ebrudur. Boya olarak hazır ebru boyası kullanılmıştır. Resim sanatında kullanılan ebrulara ait yirmi beş adet örnekten yirmi bir adedi Mutluhan TAŞ'a, dört adet örnek Hikmet BARUTCUGİL'e aittir. Örnekler tablo olarak kullanılmaktadır. Tablolar 40-30 cm / 55-70 cm / 90-110 cm / 150-250 cm arasındaki ebatlardadır. Çalışmalarda pembe, mavi, taba, kırmızı, yeşil ve sarı renkleri hakimdir. Resim sanatında zemin olarak kullanılan ebrularda ana teknik battal ebru tekniğidir. Resim çalışmalarında yağlı boya kullanılmıştır. Ebru üzerindeki resimlerde sık kullanılan figürler sırasıyla camii figürü, derviş figürü, kuş figürü, lale motifi, sahil ve insan figürlü çalışmalar yapılmıştır. Boya olarak hazır ebru boyaları kullanılmıştır. Ebrunun fayans üzerine kullanımında üç örnek bulunmaktadır. Bu çalışmalar Hikmet BARUTCUGİL'e aittir. Çalışmaların boyutları 10cm-8cm ile 35cm arasındadır. Sarı, lacivert ve taba renklerinin hakim olduğu örneklerde ana teknik olarak battal ve çiçekli ebrular kullanılmıştır. Geleneksel ebru sanatının farklı form ve yüzeylere uygulanması sürecinde Elde edilen sonuçlara göre araştırma kapsamında en sık uygulanan ana teknik battal ebru tekniğidir. Sık kullanılan diğer teknikle ise sırasıyla gel-git, serpme, şal ve çiçekli ebrulardır. Gözlem fişi oluşturulan örneklerden elli üç örnek hazır ebru boyası ile, altı örnek toprak boyası ile, altı örnek ise çini ve cam boyası kullanılarak yapılmıştır. En sık karşılaşılan renkler sırasıyla yeşil, kırmızı, mavi, beyaz ve sarı renkleridir.

4. SONUÇ

Kitap süsleme sanatı olarak değerlendirebileceğimiz ebru, günümüzde farklı materyallerde ve yüzeylerde uygulama olanağı bulmuştur. Dekorasyon niteliği taşıyan objeler ve farklı dokuya sahip yüzeyli ürünler her türlü sanat akımına açık alanlardır. Bu çalışmada dekoratif amaçlı farklı yüzeli materyaller kullanılmaktadır. Geleneksel ebru çalışmaları kapsamında örneklem teşkil eden eserlerin sahipleri akademisyen ve eğitimcilerden oluşmaktadır. Böylece ebru sanatında yeni arayışlar içinde olduğu bununda değişik dokuya sahip yüzeyler de ve farklı objelerde ortaya çıkmıştır. Geçmişte yalnızca usta-çırak yöntemi ile öğrenilen ebru sanatı, günümüzde akademik birimler, ilk ve orta dereceli okullar ve yaygın eğitimlerle genç nesillere daha rahat ulaşılabilir bir hal almıştır bu sayede geleneksel ebru sanatının farklı yorumlamaları genç kuşaklara aktarımı daha zevkli bir var olma sürecine çekmiştir. Bu sanatımızı benimsetmenin en iyi yolu eğitimidir. Günümüzde hazır malzemelerin kullanılması ebrunun öğrenim ve uygulama sürecini daha hızlandırmıştır kolay ulaşılabilir olması geleneksel açıdan olumsuz gibi gözükse de sanatın tanınırlığı açısından olumlu bir gelişme kazandırmıştır bu eşsiz sanata. Teknolojinin faydalarından yararlanmak dekoratif ürünlerin gelişimine yol açacaktır.

Ebruya yeni bir soluk kazandıran farklı materyallerde, gelişimin sağlanabilmesi için, kullanılan boyanın obje yüzeylerindeki renk kalıcılıkları, malzemeye zarar veren biyolojik, kimyasal ve fiziksel etkenlerin bozucu etkilerine karşı gösterdiği dayanım özellikleri laboratuvar ortamında test edilerek geliştirilebilir. Bu da orijinal ve dayanıklı ürünlerin ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Ebru uzun soluklu yaşayan ve geçmişten günümüze ayna tutan bir sanat dalıdır. Geçmiş öğrenmeden yeniye açık olmamız mümkün değildir. Ebru yaparken ne kadar farklı malzeme kullanılsa da özünde var olan değerler ebru sanatıyla ilgilenen merkezlerin artması, bu sanatla ilgilenen sanat toplumunun oluşması ve daha iyi tanıtım ile bu sanatımıza olan ilgi arttırılabilir. Bu çalışmanın Amacı ebru ve ebru gibi kültürel varlığımızı temsil eden sanatlarımızın ömrünün uzamasına yardımcı olmak bu alanda daha çok eser çıkmasına ve geleneksel kültürel kimliğini bilen, uygulayan ve yaşatan bir neslin yetişmesine hizmet etmektir.

KAYNAKÇA

- Arıtan, A. S. (2002), “Türk Ebru San’atı”, Türkler Ansiklopedisi. c.12: 328-340. Konya.
- Barutçugil, H. (2001). Suyun Rüyası Ebru-Yaşayan Gelenek. İstanbul: Ebristan Yayınları
- Binark, İ. (1975). Eski kitapçılık sanatlarımız. Kazan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları.
- Elhan, S. (1998). Türk ebru sanatı. Ankara: Murat Kitap ve Basım Yayınevi.
- Ersoy, A., (1989). Ebru Sanatı. İlgı Dergisi, 58.
- Göktaş, O., Sönmez, A., Selim, S., Toker, H., & Yüksel, M. (2004). Geleneksel Ebru ve Gölgeleme Tekniklerinin Mobilya Üst yüzeylerine Uyarlanmasıyla Yeni Bir Mobilya Tarzının Geliştirilmesi.
- Küllüoğlu, A. (1999) , “Geleneksel Türk Sanatı Ebruculuk”, Gül pembe Kültür Sanat Edebiyat , S.I, Haziran, s.1.
- Müezzinoğlu, A. E. (1997), “Ebru Ustası Ahmet Çoktan”, Sanatsal Mozaik, S.24, İstanbul,
- Sungur, N. (1994). Sanat ve Kimya Bir Arada: Ebru. Bilim ve Teknik Dergisi, 316, 54.
- Tanarlan, T. (1994). Bilimsel Açıdan “Ebru”. Bilim ve Teknik Dergisi, 316..